

Tocqueville deel 2-1

Theo Meereboer
&
Petra Bolhuis

Maieutiek 2017 college-1

Wat gaan we doen?

- College 1-Een inleiding op boek en schrijver.
- College 2-Het verschil Europa - Amerika.
1848 De revoluties in Europa. De top-down democratie.
- College 3- Staatraison en de trias politica in Europa.
- College 4- Economie en religie in Europa.
- College 5- De macht van het volk. Liberalisme, fascisme en communisme.

Maieutiek 2017 college-1

- College 6- Gelijkheid en ongelijkheid. Standen en koloniën
- College 7-Eigenbelang als basis voor economie en politiek.
- College 8-Vrijheid van meningsuiting, de stem van het volk, de 'bullshitter', de witte boze man en de verlichtingsidealen.
- College 9- Mild despotisme, toen en nu.
- College 10- Slotcollege

Maieutiek 2017 college-1

Hoe pakken we het aan?

Deze tien colleges leggen we de nadruk op Europa waar nu verkiezingen zijn.

1. We beginnen ieder college met een korte terugblik op wat we in het vorige blok over Amerika hebben gezegd m.b.t. dit onderwerp.
2. Dan volgt een historische analyse a.h.v. Tocqueville.
3. Daarna gaan we in op de impact vandaag de dag. Wat zien we als we vanuit Tocqueville's boek kijken naar de gebeurtenissen in de actualiteit?

Maieutiek 2017 college-1

Materiaal op www.maieutiek.nl

- Er is als ondersteuning bij de colleges een leeswijzer bij het boek Democratie in Amerika.
- Er zijn aanvullende teksten en filmpjes
- Er wordt voor de instappers verwezen naar filmpjes die de cursisten van vorig jaar al hebben gezien.
- Er is extra materiaal voor degenen die deel 1 ook hebben gevolgd en het boek al uit hebben.

Maieutiek 2017 college-1

Wie is Tocqueville en hoe denkt hij over Europa?

1805-1859 Frankrijk. Aristocratische familie (zwaardadel 17de eeuw)

Leeft in een Frankrijk dat post- Franse revolutie is (1789-1795), en komt terecht in de revolutie van 1848.

Hij ziet de democratie als onafwendbaar en beter. Maar terwijl de meesten er op vooruit zullen gaan zullen er ook zaken waar hij aan gehecht is verloren gaan.

Maieutiek 2017 college-1

Democratische revolutie

“Indien u, vanaf de elfde eeuw, onderzoekt wat zich om de vijftig jaar in Frankrijk afspeelt, zal het u niet ontgaan dat zich aan het einde van elk van deze tijdvakken een dubbele revolutie in de toestand van de samenleving heeft voorgedaan. De edelman is op de sociale ladder gezakt, de gewone man gestegen; de een daalt, de ander klimt. Elke halve eeuw brengt hen nader tot elkaar en weldra zullen zij elkaar ontmoeten.

En dit is niet alleen zo in Frankrijk. Waarheen wij onze blik ook richten, overal ontwaren wij dezelfde revolutie die zich in de gehele christelijke wereld voortzet.” (21)

Maieutiek 2017 college-1

Amerika is een vroege spontane democratie

- “De emigranten die zich aan het begin van de zeventiende eeuw in Amerika kwamen vestigen, maakten als het ware het principe van de democratie los van al diegenen tegen wie het in de oude samenlevingen van Europa streed en plantten het eenvoudigweg over op de kusten van de Nieuwe Wereld. Daar heeft het in vrijheid kunnen groeien en zich, gelijke tred met de zeden houdend, vreedzaam in de wetten kunnen ontwikkelen.”(29)

Maieutiek 2017 college-1

Tocqueville reist door Amerika

- T. wil de politiek in en moet daartoe een boek schrijven, gaat naar Amerika met zijn goede vriend Gustave de Beaumont om de gevangenissen te bestuderen, komt thuis met een analyse van de democratie.
- 1831-32 naar VS
  - 1835 Deel I van *De la démocratie en Amérique*.
  - 1840 Deel 2 van *De la démocratie en Amérique*.

Maieutiek 2017 college-1

Beaumont en Tocqueville

Maieutiek 2017 college-1

Tocqueville gaat de politiek in

- Frankrijk maar ook de rest van Europa is één en al opstand. (Herinneringen blz. 20)
- Europa is geneigd om vooral te kijken naar de revolutie van 1789, maar internationaal heeft 1848 een veel grotere impact.
- Het lot van Europa is door Napoleon sterk met dat van Frankrijk verbonden geraakt.
- Zie ook <https://www.historischnieuwsblad.nl/nl/artikel/27343/napoleon-in-nederland.html>

Maieutiek 2017 college-1

Belangrijkste conclusie

Gelijkheid in Amerika is:

1. Bottom-up,
2. Reële ervaring.

Gelijkheid in Europa (Fr.) is :

1. Top down,
2. Norm i.p.v. vorm.

Maieutiek 2017 college-1

Zijn die verschillen nog van belang?

Ja want Europa kijkt vaak naar Amerika vanuit het idee wat eerst daar gebeurt komt later hier.

De overeenkomsten zijn er ook, maar de verschillen worden daarbij over het hoofd gezien.

De bottom up structuur strijdt voor gelijke kansen, de top- down structuur strijdt voor gelijke mogelijkheden.